

MASARYKOVA UNIVERZITA

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Seminář dějin umění

Dějiny umění

M U N I

Galéria Ľudovíta Fullu v Ružomberku

Seminárna práca

Proseminář: Architektura (forma a funkce)

Autor práce: Tatiana Dižová

Brno 2018

Obsah

Úvod.....	3
Popis Interiéru a Exteriéru galérie.....	4
Vznik Galérie Ludovíta Fullu.....	4
Galéria v Súčasnosti.....	6
Záver	7
Použité zdroje.....	8
Bibliografia:	8
Internetové zdroje:	8
Zdroje obrazovej prílohy:.....	8
Obrazová príloha	10

Úvod

Jednou z najvýznamnejších a najoriginálnejších osobností slovenského výtvarného umenia 20. storočia je bezpochyby Ľudovít Fulla (1902–1980). Jeho tvorba bola spätá s inšpiráciami zo slovenských tradícií a folklóru, ale našli sa v nej aj prvky moderného umeleckého myslenia. Slovenský svet bol pre Fullu ideál a šťastné miesto, ktoré si vysnil a ďalej premietal do svojich obrazov.¹ Český spisovateľ Milan Kundera nazval Fullu „*maliarom šťastného sveta*“.² Jedným šťastným miestom sa mala pre Fullu stať aj jeho vlastná galéria v Ružomberku. To, či stavba naplnila Fullove očakávania táto seminárna práca možno len načrtne, ale jej hlavnou úlohou bude stavebný popis interiéru a exteriéru, historický kontext vzniku stavby a užívanie počas umelcovho života a súčasné využitie.

---

¹ Katarína Bajcurová, *Ľudovít Fulla* (kat. výst.), Stála expozícia Ľudovíta Fullu v Bratislave 2009, str. 5 – 8.

² Katarína Bajcurová, *Ľudovít Fulla*, Bratislava 2009, s. 23.

Popis Interiéru a Exteriéru galérie

Galéria je zaujímavá okrem histórie vzniku, aj vďaka svojmu vzhľadu, pretože pôdorysne neveliká stavba v tvare písmena „T“ s päťtraktovou dispozíciou, je tvorená pomocou dvoch na seba postavených betónových hranolov. Horný hranol je kolmo umiestnený na dolný. Tým architekt dosiahol výrazného až pätnásť metrového presahu patra tvoriaceho nápadný charakter budovy.³ V dolnej časti sa nachádzajú schody vedúce do vstupných dverí. V spodnej časti bol ako obklad použitý tmavý mramor. Medzi dvoma hranolmi sú viditeľné podporné stĺpy s oknami. Horná časť stavby je tvorená mozaikami. Ich návrh vytvoril Fulla, avšak o jej realizáciu sa postaral Ernest Zmeták (obr. 2).⁴ Bočné steny sú obložené hliníkovými lamelami a sú členené úzkym horizontálnym pásom okien (obr. 1).⁵

V interiéri galérie sa nachádzala hala, výstavná sieň, dva byty (pre verejnosť nedostupné), pracovňa a maliarov ateliér. Pre verejnosť bola určená expozičná časť, kde sa pomocou odborných pracovníkov Slovenskej národnej galérie vystavovali len Fullove diela.⁶ Dnes sa súkromné priestory bytu využívajú na malé a krátkodobé výstavy. V pôvodnom stave sa čiastočne zachoval ateliér, pracovňa a spoločenská izba, ktoré teraz tvoria súčasť stálej výstavy (obr. 3 – 7).⁷

Vznik Galérie Ľudovíta Fullu

Ľudovít Fulla bol presvedčený o významnosti a veľkoleposti svojich diel, preto možno povedať, že rovnaký pohľad na jeho diela vyžadoval aj od spoločnosti. Galéria Ľudovíta Fullu tak vznikla ako protihodnota a dar Slovenskej republiky pod záštitou Slovenskej národnej galérie. Galéria mu mala poskytnúť dokonalé miesto pre jeho už vzniknuté diela, vytvoriť prostredie a podmienky pre ďalšiu umeleckú činnosť, ale mala sa stať aj umelcovým príbytkom. Miesto galérie bolo obojstranne dohodnuté v Ružomberku; pár krokov od centra, na mieste, kde susedí s rodinnými domami a bytovkami.⁸

Galéria Ľudovíta Fullu bola prvou galériou postavenou po roku 1945 na Slovensku.⁹ Ideový plán vypracoval v roku 1964 Martin Kusý (1960 – 1989),¹⁰ ale do vykonávacieho projektu ju o dva

³ Henrieta Moravčíková-Matúš Dulla, *Architektúra Slovenska v 20. storočí*, Bratislava 2003, s. 451.

⁴ Uljana Zmetáková, Ernest Zmeták, *Falzifikáty a omyly pripisované Ernestovi Zmetákovi*, <http://www.zmetak.com>, vyhľadané 18.6.2018. Ernest Zmeták (1919 – 2004) bol slovenský maliar, grafik, ilustrátor a na Slovensku zaviedol techniku mozaiky, ktorú sám vykladal.

⁵ Vid' pozn. 3, s. 451.

⁶ Bajcurová, *Ľudovít Fulla* (pozn. 2), s. 25.

⁷ Nežadané, História, SNG, <https://www.sng.sk/sk/ruzomberok/navsteva/historia>, vyhľadané 18.6.2018.

⁸ Bajcurová, *Ľudovít Fulla* (pozn. 2) s. 23.

⁹ Vid' pozn. 3, s. 451.

roky neskôr dovedol Ing. Štefan Hatala. Otvorená bola prvýkrát 2. júla 1969 a na slávnostnom otvorení sa zúčastnilo mnoho stranických a štátnych funkcionárov ako Vasil' Biľak, Peter Colonka, Miroslav Válek a iní.¹¹

Galéria bola v tom období jednou z najmodernejších stavieb a pre Fullu sa stala ochrannou schránkou, ktorá mu predurčovala úspech. Už nebolo cesty späť, nedalo sa ustúpiť, a tak sa stal Fulla hybnou silou; srdcom betónovej budovy.

Vo veľa prípadoch sa nestotožňoval s nariadeniami a projektami, ktoré vyplývali zo zmluvy, napríklad sa mu nepáčilo, že SNG v expozičnej sieni vystavovala iba jeho diela. Fulla chcel z galérie vytvoriť živú samostatnú umeleckohistorickú inštitúciu. Preto si poctivo vyberal, kto bude galériu riadiť. Miesto ponúkol dcére svojho dlhoročného priateľa Ive Mojžišovej. Predpokladal, že bude schopná viesť galériu a inventarizáciu jeho diel. Iva Mojžišová pracovala spolu s Fullom na katalógu výstavy k jeho 75. narodeninám v Jazdiarni Pražského hradu, no jeho ponuku riaditeľky z rôznych príčin odmietla. Tak sa z galérie stalo na dlhé roky múzeum konzervujúce jeho staršie diela. Nedá sa však povedať, že Fulla počas života v galérii netvoril. Práve naopak, jeho záverečné dielo znásobilo už existujúce zbierky a spolu s nechceným muzeálnym charakterom galérie, prinútilo vtedajší režim rehabilitovať Fullovo moderné umenie a jeho stratégie.¹²

Problémy v galérii sa vyskytli aj medzi správcami, početne ich zastupovali členovia Fullovej rodiny. Fulla si nerozumel ani s riaditeľmi a inými pracovníkmi SNG.¹³ Galéria sa musela vysporiadať okrem Fullovej tvrdohlavosti, aj s technickými problémami typickými pre socialistické stavebníctvo; trápil ju opadáajúci obklad, nefungujúce kúrenie alebo zatekanie fasády. Pomoc prišla až od riaditeľa Bavlnárskych závodov V. I. Lenina v Ružomberku Artúra Mydla, keď bola uzavretá dohoda medzi SNG a závodom, ktorá prisľubovala zabezpečenie podmienok pre plynulý chod galérie. Išlo o technické zaistenie dobrého stavu budovy.¹⁴

Súčasťou darovacej zmluvy na výstavbu galérie pre umelca bolo aj vybudovanie hrobky Ľudovíta Fullu na úzadí ružomerského cintorína (obr. 8–10). Stavba bola postavená skôr ako galéria v roku 1964 a na jej projekte sa rovnako ako pri galérii podieľal architekt Martin Kusý. Celá je postavená z monolitického pohľadového betónu v nepravidelnom kvádrovom tvare, ktorý sa postupne smerom nahor zužuje.¹⁵ Tri schody vedú do vstupných dverí s ornamentálnou mrežou obostavanými vysunutým ostením z tmavého kameňa.¹⁶ Striedma betónová stavba vo vnútri ukrýva mozaiky na námety obrazov *Madona s anjeli* (1946) a *Ukrižovanie* (1941), na ktorých sa odráža zlato, rumelka

---

¹⁰ Matúš Dulla a kol., *Majstri architektúry*, Bratislava 2005, s. 65; Martin Kusý bol slovenský architekt, profesor a odborný publicista.

¹¹ Bajcurová, *Ľudovít Fulla* (pozn. 2) s. 23.

¹² *Ibidem*, s. 25.

¹³ *Ibidem*, s. 25; medzi riaditeľmi sa vystriedali: Karol Vaculík: historik umenia, Ján Hraško: pamiatkar, Fedor Gavula: technik, Štefan Mruškovič: etnograf.

¹⁴ *Ibidem*, s. 26.

¹⁵ Nezadané, Hrobka Ľudovíta Fullu, SNG, https://www.sng.sk/sk/vystavy/200_hrobka-ludovita-fullu, vyhľadané 18.6.2018.

¹⁶ *Viď pozn. 3*, s. 426.

a kadmium. Na vonkajších dverách sa nachádza *Vták z Casablancy* v cifrovanom prevedení (obr. 10). Návrh na mozaiky opäť vypracoval Fulla ale do konečného stavu ich dovedol Ernest Zmeták.¹⁷

Rovnako ako galéria bola aj hrobka sprevádzaná s neprijemnosťami, keď sa Fullovi nepáčilo jej technické prevedenie, nechal ju zbúrať a postaviť novú, pretože nemal rád lajdácky prevedenú prácu.¹⁸

Ľudovít Fulla zosnul 21. apríla 1980 v štátnom sanatóriu v Bratislave, teda mimo svoju galériu. Pochovaný bol vo svojej hrobke na cintoríne v Ružomberku o päť dní neskôr.¹⁹

Galéria v Súčasnosti

Galéria Ľudovíta Fullu bola v roku 2012 vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku. V súčasnosti prebieha v galérii stála expozícia; kurátorkou je Katarína Bajcurová.²⁰ Stála expozícia ponúka pohľad do výberu z 548 diel. Návštevník sa stretne s maľbami, kresbami, grafikou, ale aj s textami, ktorými Fulla komentoval svoju tvorbu. Ďalej je sprístupnený ateliér a pracovňa umelca.²¹ Momentálne galéria láka na prebiehajúcu krátkodobú výstavu s názvom *Záhady záhrady*,²² ktorú pripravila kurátorka Zuzana Gažíková.²³

Galéria je v súčasnosti veľmi činná, pre návštevníkov ponúka pravidelné diskusie, koncerty, tvorivé dielne pre dospelých, filmové premietania a pre detských hosťov pripravuje rôzne kreatívne aktivity a tábory.²⁴

---

¹⁷ Bajcurová, *Ľudovít Fulla* (pozn. 2), s. 26.

¹⁸ Ibidem, s. 26.

¹⁹ Ibidem, s. 26.

²⁰ Nezadané, Katarína Bajcurová, *SNG*, https://www.sng.sk/sk/kontakty/72673_bajcurova-katarina, vyhľadané 18.6.2018; Katarína Bajcurová je kurátorkou v SNG, spolupracovala na príprave viacerých výstav a katalógov, publikovala viacero knižných publikácií a monografií medzi nimi aj o samotnom Ľudovítovi Fullovi.

²¹ Nezadané, Ľudovít Fulla, *SNG*, https://www.sng.sk/sk/vystavy/199_ludovit-fulla, vyhľadané 18.6.2018.

²² Ibidem; výstava prebieha od 31. mája 2018 do 22. júla 2018.

²³ Nezadané, Zuzana Gažíková, *SNG*, https://www.sng.sk/sk/kontakty/72792_gazikova-zuzana, vyhľadané 18.6.2018; Zuzana Gažíková je kurátorka a riaditeľka vysunutého pracoviska Galérie Ľudovíta Fullu v Ružomberku.

²⁴ Nezadané, Program, *SNG*, <https://www.sng.sk/sk/ruzomberok/program>, vyhľadané 18.6.2018.

Záver

Tvarovo a technicky zaujímavá budova vzniknutá ako výsledok darovacej zmluvy medzi umelcom a štátom, zastúpeným SNG, bola jednou z prvých galérií postavených na Slovensku po 2. svetovej vojne. Galéria Ľudovíta Fullu sa stala schránkou ochraňujúcou samotného autora, ale aj jeho diela. Vďaka Slovenskej národnej galérii a nápadu Ľudovíta Fullu vzniklo miesto, ktoré by sa dalo nazvať „malým umeleckým svetom“, kde sú zakonzervované tie najlepšie maľby, grafiky, kresby a iné umelecké diela jedného z najvýznamnejších umelcov slovenského výtvarného umenia 20. storočia a hoci si prešla neľahkým obdobím a tvrdohlavosťou umelca, jej odkaz nám zostal jasný dodnes.

Použité zdroje

Bibliografia:

- Henrieta Moravčíková-Matúš Dulla, *Architektúra Slovenska v 20. storočí*, Bratislava 2003.
- Matúš Dulla a kol., *Majstri architektúry*, Bratislava 2005.
- Katarína Bajcurová, *Ľudovít Fulla*, Bratislava 2009.
- Katarína Bajcurová, *Ľudovít Fulla* (kat. výst.), Stála expozícia Ľudovíta Fullu v Bratislave 2009.

Internetové zdroje:

- Nezanané, Hrobka Ľudovíta Fullu, *SNG*, https://www.sng.sk/sk/vystavy/200_hrobka-ludovita-fullu, vyhľadane 18.6.2018.
- Uľjana Zmetáková, Ernest Zmeták, *Falzifikáty a omyly pripisované Ernestovi Zmetákovi*, <http://www.zmetak.com>, vyhľadane 18.6.2018.
- Nezanané, História, *SNG*, <https://www.sng.sk/sk/ruzomberok/navsteva/historia>, vyhľadane 18.6.2018.
- Nezanané, Hrobka Ľudovíta Fullu, *SNG*, https://www.sng.sk/sk/vystavy/200_hrobka-ludovita-fullu, vyhľadane 18.6.2018.
- Nezanané, Katarína Bajcurová, *SNG*, https://www.sng.sk/sk/kontakty/72673_bajcurova-katarina, vyhľadane 18.6.2018;
- Nezanané, Ľudovít Fulla, *SNG*, https://www.sng.sk/sk/vystavy/199_ludovit-fulla, vyhľadane 18.6.2018.
- Nezanané, Zuzana Gažíková, *SNG*, https://www.sng.sk/sk/kontakty/72792_gazikova-zuzana, vyhľadane 18.6.2018;
- Nezanané, Program, *SNG*, <https://www.sng.sk/sk/ruzomberok/program>, vyhľadane 18.6.2018.

Zdroje obrazovej prílohy:

- Obr. 1: https://www.sng.sk/media/a501/image/file/16/0015/h3ac.foto_viktor_szemzo.jpg, vyhľadane 18.6.2018.
- Obr. 2:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e8/Ruzomberok_mozaika_na_budove_galerie.jpg, vyhľadane 18.6.2018.
- Obr. 3.: http://www.vypadni.sk/App_Blobs/Images/Upload/00003378T.jpg, vyhľadane 18.6.2018.
- Obr. 4: <https://lh3.googleusercontent.com/-ImdVWKEIwGc/UyXZV62LQwI/AAAAAAAAE3k/0gPPgDhA2J4aQTQyscHiYYwOmVbQqWdWQCCoYBhgL/s0/P2140582.JPG>, vyhľadane 18.6.2018.

- Obr. 5: https://www.sng.sk/media/a501/image/file/2/0006/W2Zi._mg_4274_jpg.jpg, vyhl'adané 18.6.2018.
- Obr. 6: http://www.vypadni.sk/App_Blobs/Images/Upload/00003380T.jpg, vyhl'adané 18.6.2018.
- Obr. 7: https://m.smedata.sk/api-media/media/image/sme/9/39/395189/395189_1200x.jpg?rev=1, vyhl'adané 18.6.2018.
- Obr. 8: https://www.sng.sk/en/exhibitions/200_ludovit-fulla-tomb, vyhl'adané 18.6.2018.
- Obr. 9: https://m.smedata.sk/api-media/media/image/hangout/6/22/2221476/2221476_270x390.jpeg?rev=2, vyhl'adané 18.6.2018.
- Obr. 10: http://2011.sng.sk/upload/images/723/IMG_3445.jpg, vyhl'adané 18.6.2018.

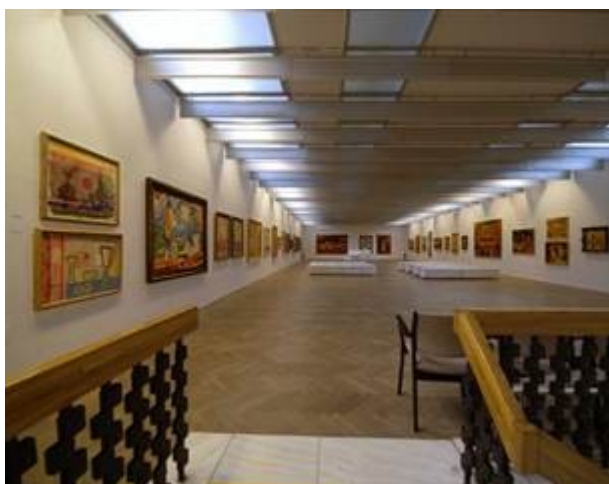
Obrazová príloha

Obr. 1: *Galéria Ludovíta Fullu.*

Obr. 2: *Detail mozaiky.*

Obr. 3: *Interiér, poschodie-výstavná sieň, pohľad od schodov.*

Obr. 4: *Interiér, poschodie-výstavná sieň.*

Obr. 5: *Interiér, prízemie-byt.*

Obr. 6: *Interiér, prízemie-vstup.*

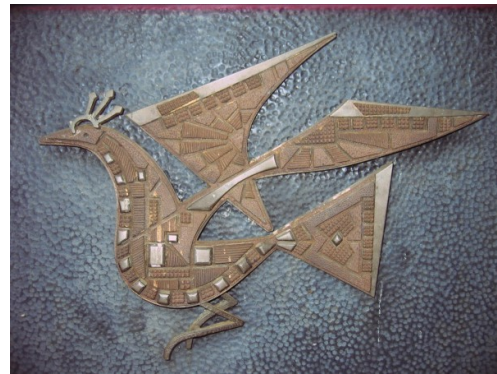
Obr. 7: *Interiér, prízemie-pracovňa.*

Obr. 9: *Hrobka E. Fullu, vstup.*

Obr. 8: *Hrobka E. Fullu.*

Obr. 10: *Mozaika, Vták z Casablanky.*